

TIẾT 18-25
CHỦ ĐỀ 4:

NGHỆ THUẬT CHÈO TRÊN QUÊ HƯƠNG HẢI PHÒNG

Trò chơi

Đôi tai kì diệu

Luật chơi: cghia lớp thành 2 đội chơi. Ghi nhớ tên các giai điệu, lắng nghe và gọi tên đúng 1 giai điệu sẽ nhận 10 điểm, gợi ý qua hình ảnh sẽ được 5 điểm. Không trả lời được đội khác có quyền trả lời.

ĐÔI TAI KÌ DIỆU

Nghe và đoán tên giai điệu

Chèo

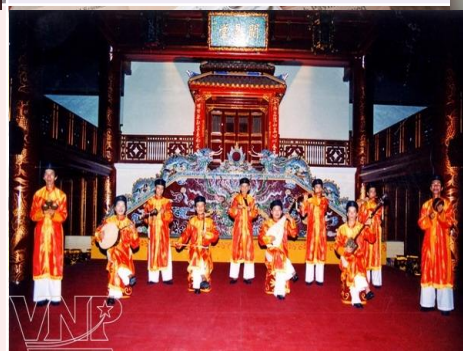
Nhã nhạc
cung đình
Huế

Ca trù

Đờn ca
tài tử

Dân ca
quan họ
Bắc Ninh

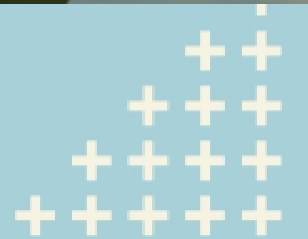
Chèo

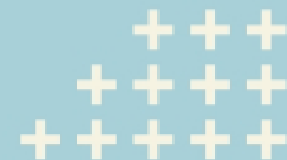
Quan họ Bắc Ninh

Đờn ca tài tử

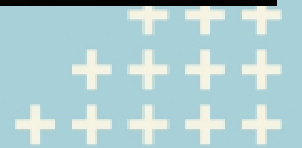
Nhã nhạc cung đình Huế

Ca trù

TỔNG KẾT

Chèo là một thể loại nghệ thuật độc đáo trong loại hình sân khấu truyền thống của dân tộc Việt Nam, được sinh ra ở vùng Châu thổ Bắc Bộ.

Chèo hình thành trên cơ sở các loại trò nhại, ca hát dân ca và liên tục được các nghệ nhân, nghệ sĩ sáng tạo, bồi đắp, phát huy .

UNESCO vinh danh nghệ thuật Chèo vùng Châu thổ sông Hồng là Di sản văn hoá phi vật thể của nhân loại năm 2023.

2

HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

I. VÀI NÉT VỀ NGHỆ THUẬT CHÈO VIỆT NAM VÀ SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NGHỆ THUẬT CHÈO TRÊN QUÊ HƯƠNG HẢI PHÒNG.

1. Chèo

- Là một thể loại nghệ thuật tổng hợp, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc từ ngôn ngữ, trang phục, đạo cụ, ca hát, nhạc cụ, hài hước.
- Nội dung các vở chèo truyền thống thường nói lên nỗi lòng, niềm khát vọng của người dân lao động về mọi mặt.

Bài tập: Chọn những từ sau:

(Nghệ sĩ, đông, 1963, Hoàng Lan, Xuân Đạo; có giá trị nghệ thuật cao) và điền vào chỗ trống cho phù hợp

- Hải Phòng xưa thuộc chiếng chèo **ĐÔNG**..... Nơi đây sản sinh ra nhiều **NGHỆ SĨ**..... nổi tiếng như các nghệ sĩ: GS.NSND Trần Bảng; tác giả, đạo diễn Phan Tất Quang; NSND..... **HOÀNG LAN**.....; tác giả Chèo nổi tiếng-TS.Trần Đình Ngôn; các NSƯT..... **XUÂN ĐẠO**., Văn Phiếm, Ngọc Quỳnh.
- Năm **1963**.....Đoàn Chèo Kiến An và Đoàn văn công Khu Tả Ngạn hợp nhất thành Đoàn Chèo Hải Phòng.
- Cho đến nay, Đoàn Chèo Hải Phòng đã dàn dựng và biểu diễn thành công nhiều tác phẩm, nhiều vở chèo..... **CÓ GIÁ TRỊ NGHỆ THUẬT CAO**....., được công chúng đón nhận.

2. Chèo Hải Phòng

- Hải Phòng xưa thuộc chiếng chèo **ĐÔNG**. Nơi đây sản sinh ra nhiều nghệ sĩ nổi tiếng như các nghệ sĩ: GS.NSND Trần Bảng; tác giả, đạo diễn Phan Tất Quang; NSND Hoàng Lan; tác giả Chèo nổi tiếng-TS.Trần Đình Ngôn; các NSƯT Xuân Đạo, Văn Phiếm, Ngọc Quỳnh.
- Năm 1963 Đoàn Chèo Kiến An và Đoàn văn công Khu Tả Ngạn hợp nhất thành Đoàn Chèo Hải Phòng.
- Cho đến nay, Đoàn Chèo Hải Phòng đã dàn dựng và biểu diễn thành công nhiều tác phẩm, nhiều vở chèo có giá trị nghệ thuật cao, được công chúng đón nhận.

THẢO LUẬN NHÓM

Thời gian : 15 phút

- + Nhóm 1: Tìm hiểu về hát chèo (hình thức: sắm vai hoặc trình chiếu + thuyết trình)
- + Nhóm 2: Tìm hiểu, giới thiệu nhạc cụ tiêu biểu (sơ đồ tư duy+ thuyết trình)

II. ĐẶC ĐIỂM ÂM NHẠC TRONG NGHỆ THUẬT CHÈO

1. Hát chèo

- Các làn điệu trong Chèo chủ yếu lấy từ nguồn ca dao, tục ngữ, thể thơ lục bát, thất ngôn và lục bát biến thể hoặc thể thơ bốn chữ, năm chữ,...

- Về mặt kỹ thuật, khi hát Chèo luôn cần hát "tròn vành rõ chữ" khéo léo, nhả chữ tròn trịa, âm thanh vang, rõ nghĩa, rõ lời...

2. Nhạc cụ tiêu biểu

a) Trống Đé

Trống Đé có vai trò giữ nhịp, chỉ huy, đệm hát, theo sát từng chi tiết biểu diễn của diễn viên. Đây là một nhạc cụ tiêu biểu, chủ công, quan trọng nhất, không thể thiếu trong dàn nhạc Chèo xưa và nay.

b) Đàn Nhị

c) Thanh La

THANH LA

d) Trống cơm

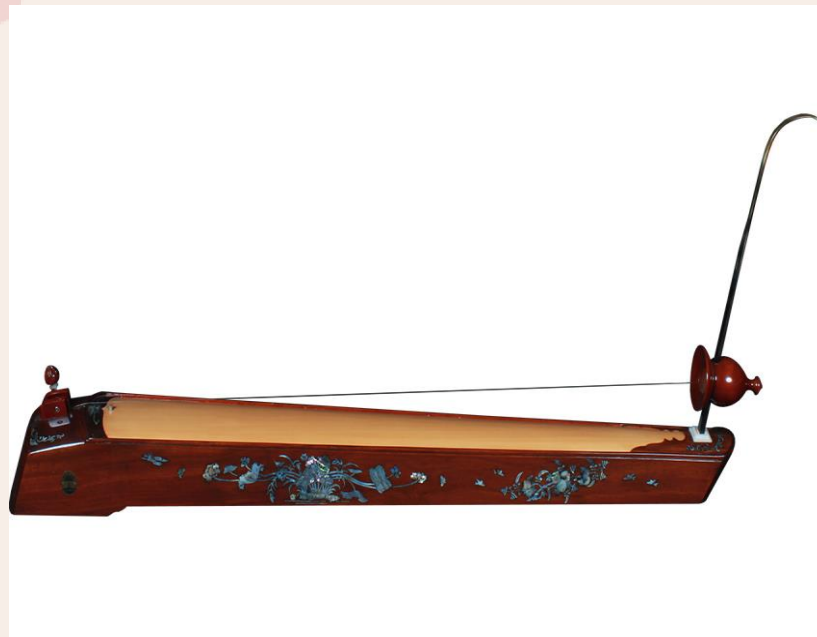
e) Mõ

Các nhạc cụ khác:

Đàn Nguyệt

Đàn bầu

Sáo trúc

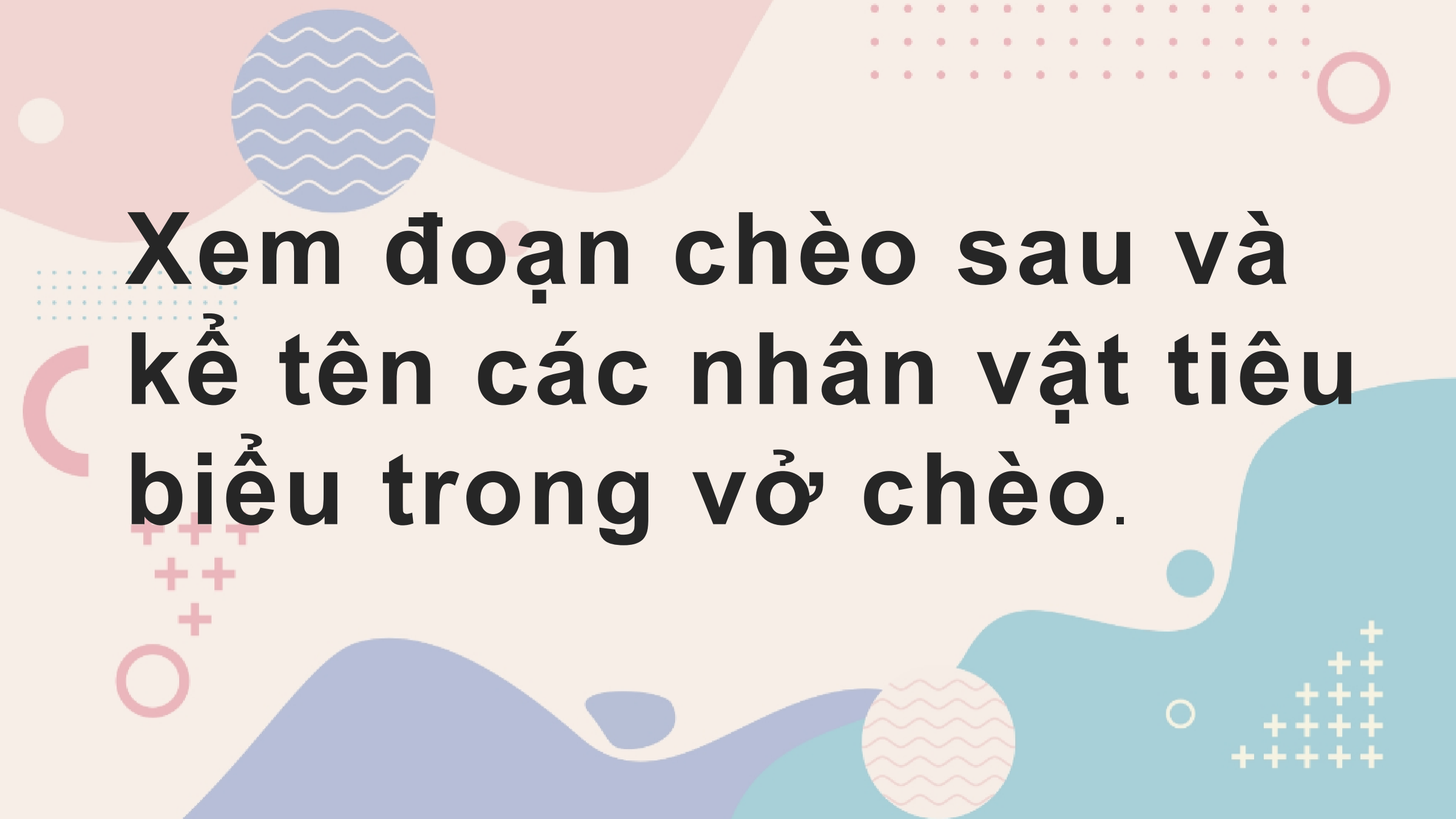
Nhạc cụ tiêu biểu của chèo

3. Giới thiệu một số nghệ sĩ chèo tiêu biểu.

The background features a light beige base with various decorative elements: a large pink shape in the top left, a blue circle with white wavy lines in the top left, a grid of pink dots in the top right, a pink circle in the top right, a pink arc on the left, a blue shape in the bottom left, a blue circle with pink wavy lines in the bottom right, a blue shape in the bottom right, and a grid of white plus signs in the bottom right.

**Xem đoạn chèo sau và
kể tên các nhân vật tiêu
biểu trong vở chèo.**

● https://youtu.be/2JdPLlcXjho?si=dzhEc_eDP_rx1GP4-

- Các nhân vật tiêu biểu:

- + Nhân vật nữ: Nữ Chính, nữ lệch và Nữ Pha.
- + Nhân vật nam: Nam thư sinh, nam lệch.
- + Nhân vật mù: Mù thiện, Mù ác.
- + Nhân vật lão: Lão thiện, Lão ác.
- + Nhân vật hề: Hề áo ngắn, Hề áo dài.

- Một số nghệ sĩ chèo tiêu biểu

1. Giáo sư, Nghệ sĩ Nhân dân Trần Bảng (1926 - 2023)

- Quê ở xã Cổ Am, huyện Vĩnh Bảo, Hải Phòng.

- Ông vừa là nghệ sĩ chèo vừa khai thác, bảo tồn các vở chèo cổ, lưu giữ các lớp trò diễn hay, độc đáo của các nghệ nhân trên toàn quốc, được lưu lại cho đến ngày nay.

GS.NSND Trần
Bảng

Dàn dựng nhiều vở
Chèo

Lọ nước thần, Cờ giải
phóng, Tình rừng

Viết kịch bản Chèo

Con trâu hai nhà,
Đường đi đôi ngã, Cô
gái và anh đô vật

Một nhà lý luận Chèo sâu sắc

Các cuốn sách: Khái
luận về Chèo, Kỹ thuật
biểu diễn Chèo, Chèo -
Một hiện tượng sân
khấu dân tộc...

Cuộc đời

Tổ Chèo thuộc Đoàn Văn công Nhân dân Trung ương, và đóng vai Hoàng tử trong vở Chị Tấm - Anh Điền.

1951

Thành lập Ban nghiên cứu Chèo Việt Nam, ông làm Trưởng ban.

1957

Được Nhà nước phong Giáo sư, và phong tặng danh hiệu NSND.

1993

Giải thưởng Nhà nước đợt II (2001) và Giải thưởng Hồ Chí về văn học - nghệ thuật đợt 5 (2017).

20XX

2. Nghệ sĩ Ưu tú, Tác giả, Đạo diễn Phan Tất Quang (1928 - 1989)

- Quê ở xã Cổ Am, huyện Vĩnh Bảo, Hải Phòng.
- Sau Cách mạng Tháng Tám, ông tham gia kháng chiến chống Pháp tại quê hương Vĩnh Bảo
- Ông là một đạo diễn chỉ đạo nghệ thuật và Phó Trường Đoàn, đã dày công đào tạo các thế hệ diễn viên, tác giả, đạo diễn cho Đoàn Chèo Hải Phòng suốt 32 năm luôn phát triển và thành công.

NSUT.Phan Tất Quang

Sáng tác thơ ca, hò vè để tuyên truyền cho cuộc kháng chiến chống Pháp, từng vẽ tranh tuyên truyền và diễn kịch nói

Sáng tác kịch bản
Chèo: Tiếng trống hội mùa (năm 1958), Theo ngọn cờ hồng (năm 1959), Tô Thị vọng phu (năm 1960)

Đạo diễn: Chiếc vai cây (Chèo của Việt Dung), Súly Vân giả dại (Trần Huyền Trân chỉnh lý), Bài ca chính khí (Hà Văn Cầu)

:Chỉnh lý Quan Âm Thị Kính; Lưu Bình Dương Lễ

Phong cách

Phan Tất Quang là một tác giả có dụng công trau chuốt văn chương trong đối thoại, ca từ, vừa thể hiện được tính cách nhân vật giàu tính hành động lại trôi chảy, có phần gọt rũa về mặt văn chương.

Kịch bản khá nhuần nhuyễn phong cách Chèo truyền thống. Ông đã kết hợp khéo léo giữa tích và trò, giữa trò lời với trò.

Ông là một đạo diễn thận trọng và nghiêm túc vận dụng tính khoa học trong nghệ thuật.

Giải Thưởng

1962

Huy chương vàng đạo diễn (hội diễn toàn miền Bắc 1962 vở Bài ca chính khí).

1985

Huy chương bạc (hội diễn toàn quốc 1985) vở Ngôi sao Hạ Long

Chuẩn bị

Tìm và giới thiệu một vở chèo của Hải phòng mà em yêu thích. Giới thiệu lên trang chung của lớp. Bài của nhóm nào đc bình chọn nhiều nhất sẽ được chiếu trước lớp.

The background is a vibrant collage of geometric shapes and patterns. It includes a large pink circle with a white dot, a blue circle with white wavy lines, a grid of pink dots, a yellow triangle with a pink circle, a blue circle with a white dot, a pink arc, and a blue arc. A central white square with a blue and pink pattern is partially visible behind the text.

3

LUYỆN TẬP

Câu 1: Nghệ thuật Chèo của Việt Nam có nguồn gốc từ vùng nào?

A. Bắc Bộ

B. Nam Bộ

C. Trung Bộ

D. Tây Nguyên

Câu 2: Loại hình nghệ thuật nào sau đây là đặc trưng của Chèo Việt Nam?

A.Múa

B.Hát nói

C.Diễn xướng dân gian

D.Nhạc cụ dân tộc

Câu 3: Vợ Chèo cổ nổi tiếng "Quan Âm Thị Kính" thuộc thể loại nào?

A. Hài Chèo

B. Chèo cổ

C. Chèo cải biên

D. Chèo hiện đại

Câu 4: Một trong những nghệ nhân chèo nổi tiếng đã đóng góp lớn cho việc bảo tồn nghệ thuật Chèo cổ là ai?

A. Nghệ sĩ Nhân dân Trần Hữu Trang

B. Nghệ sĩ Nhân dân Thái Thị Liên

++
C. Nghệ sĩ Nhân dân Trần Bảng

D. Nghệ sĩ Nhân dân Hồng Vân

Câu 5: Đặc trưng nổi bật của kịch bản Chèo truyền thống là gì?

A. Ngôn ngữ và tình huống hài hước, mang tính châm biếm

B. Lời thoại ngắn gọn, súc tích

C. Cốt truyện phức tạp, nhiều nhân vật

D. Cốt truyện phức tạp, nhiều nhân vật

Câu 6: Nhạc cụ nào dưới đây thường được sử dụng để giữ nhịp và tạo hiệu ứng âm thanh trong Chèo?

A. Trống cái

B. Trống con

C. Trống đế

D. Trống cơm

Câu 7: Giáo sư, Nghệ sĩ Nhân dân Trần Bảng sinh năm nào?

A.1923

B.1924

C.1926

D.1925

Câu 8: Quê quán của Nghệ sĩ Nhân dân Trần Bảng là ở đâu?

A. Thủy Nguyên

B. Ngô Quyền

C. Vĩnh bảo

D. Tiên Lãng

Câu 9: Nghệ sĩ Trần Bảng đã được phong tặng danh hiệu NSND vào năm nào?

A.1990

B.1991

C.1993

D.1992

Câu 10: Nghệ sĩ Trần Bảng đã được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học - nghệ thuật vào năm nào?

A.2002

B.2010

C.2017

D.2014

Câu 11: Nghệ sĩ Ưu tú Phan Tất Quang sinh năm nào?

A.1926

B.1932

C.1928

D.1930

Câu 12: Trong quá trình hoạt động nghệ thuật, Phan Tất Quang đã chỉnh lý vở chèo cổ nào dưới đây?

A. Quan Âm Thị Kính

B. Sứy Vân giả dại

++

C. Lưu Bình Dương Lễ

D. Cả hai vở A và C

The background is a vibrant collage of geometric shapes and patterns. It features a large pink circle with a white dot, a blue circle with white wavy lines, a grid of pink dots, a grid of blue dots, a pink arc, a blue arc, and a corner graphic with a pink circle and a gold line. A central white square with a blue and pink pattern contains a large gold number 4.

4

VẬN DỤNG

Vận dụng

Nhiệm vụ

Tập hát hoặc múa một điệu hát/ đoạn nhạc/ trích đoạn chèo mà em yêu thích.

Tiêu chí

Chính xác
Ngắn gọn

Nhiệm vụ

Tìm hiểu và thiết kế một bài PP để giới thiệu về nghệ thuật chèo do một số nghệ sĩ chèo tiêu biểu của Hải Phòng biểu diễn.

CẢM ƠN

Chúc các em học tốt